

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dvě poznámky k dědění podílu ve veřejné obchodní společnosti

Veřejná obchodní společnost je typickým příkladem tzv. osobní společnosti, v níž společníci ručí neomezeně svým majetkem za závazky společnosti. I proto do velké míry záleží právě na osobách společníků a právní úprava tak tradičně obsahuje restriktce omezující převoditelnost či dědění podílu. Do zavedených institutů však poměrně výrazně (snad i výrazněji, než zákonodárce vůbec zamýšlel) zasáhne nový zákon o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“). Na následujících řádcích se zamyslím nad dvěma nesrovnalostmi, které z nové právní úpravy vyvěrají, a které mohou život společnosti po smrti některého ze společníků nemálo zkomplikovat.

Společnost se ruší, pokud společenská smlouva neobsahuje něco, co obsahovat nemusí

Současný obchodní zákoník neobsahuje obecnou úpravu dědění podílu ve společnosti. Dědění podílu se tak řídí výlučně zvláštními ustanoveními u jednotlivých forem obchodních společností. Nový zákon o obchodních korporacích volí postup opačný. **Ustanovení § 42 odst. 1 ZOK stanoví, že smrtí společníka přechází jeho podíl na právního nástupce, ledaže společenská smlouva přechod podílu omezí nebo zakáže. Zakázat nebo omezit však nelze přechod podílu v akciové společnosti a bytovém družstvu.** S platností pro všechny korporace se tak přejímají pravidla uvedená v ustanovení § 116 odst. 2 obchodního zákoníku. [1]

Na tom by nebylo nic zvláštního, kdyby zákonodárce do ustanovení § 113 odst. 1 písm. c) ZOK nepřevzal zároveň i ustanovení § 88 odst. 1 písm. c) obchodního zákoníku. Podle obou těchto ustanovení se totiž **veřejná obchodní společnost ruší smrtí společníka, ledaže společenská smlouva připouští dědění podílu.** Nacházíme zde tedy zjevný logický rozpor – podle § 42 odst. 1 ZOK se podíl automaticky dědí; § 113 odst. 1 písm. c) ZOK však stanoví, že společenská smlouva musí dědění připustit.

V zásadě lze dospět ke dvěma možným řešením nastalého konfliktu:

- Ustanovení § 113 odst. 1 písm. c) ZOK je *lex specialis* k § 42 odst. 1 ZOK, které se na veřejnou obchodní společnost nepoužije. Podíl se tedy nedědí, leda by společenská smlouva výslovně stanovila jinak.
- Pokud společenská smlouva neobsahuje ohledně dědění podílu ničeho, uplatní se § 42 odst. 1 ZOK a má se za to, že společenská smlouva vlastně dědění připouští (neomezuje jej, ani jej nevylučuje). Podíl se tedy dědí.

Domnívám se, že druhé řešení je správné, neboť vychází důsledně z obou citovaných ustanovení a snaží se rozpor mezi nimi odstranit, aniž by některé zcela eliminovalo. Bez

novelizace či výkladové judikatury ale bude odpověď na tuto otázku po určitou dobu nejasná.

Máte právo účast vypovědět. Stihnete to ale?

Druhým problematickým ustanovením, na které bych chtěl upozornit, je § 117 odst. 1 ZOK, podle nějž je dědic podílu, který se nechce stát společníkem, oprávněn svou účast ve společnosti vypovědět, a to ve lhůtě 3 měsíců ode dne, kdy se stal dědicem. Jedná se o prekluzivní lhůtu, neboť k později podané výpovědi se nepřihlíží. I zde se jedná o převzetí dosavadní úpravy, konkrétně ustanovení § 91 odst. 1 obchodního zákoníku. S jedinou výjimkou.

Současná úprava váže počátek běhu tříměsíční lhůty na „právní moc rozhodnutí soudu o dědictví“. Podle nové úpravy ale lhůta běží ode dne, kdy se dědic „stal dědicem“. Ustanovení § 1479 nového občanského zákoníku (dále jen „NOZ“) přitom hovoří poměrně jednoznačně: Dědické právo vzniká smrtí zůstavitele. Ten, komu náleží dědické právo, je dědicem (§ 1475 odst. 3 NOZ). Soud nabytí dědictví pouze potvrzuje (§ 1670 NOZ).

Jinými slovy, prekluzivní tříměsíční lhůta může při doslovném výkladu zákona uplynout dříve, než se dědic vůbec dozví o tom, že se stal dědicem. Domnívám se, že soudy budou při výkladu tohoto ustanovení postupovat benevolentně a snažit se počátek běhu lhůty posunout na moment, kdy se dědic „dozvěděl o tom, že se stal dědicem“, což bude nezřídka až právní mocí soudního rozhodnutí. Prostý gramatický výklad zákona totiž vede k neodůvodněně přísným závěrům vůči osobě dědice. Bude ale zajímavé sledovat, o co soudy takový výklad opřou, zda o obecné ustanovení § 8 NOZ, zamezující zneužití práva, nebo budou hledat jiné alternativy.

Závěr

Výše uvedené dvě změny tedy mohou již tak nepříjemnou situaci spojenou se smrtí jednoho ze společníků veřejné obchodní společnosti ještě dále zkomplikovat. Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích přitom tyto změny nijak neavizovala, což také ukazuje na to, že spíše než o záměr se jedná o kouzlo nechtěného. Dopad je pak o to větší, že v souladu s ustanoveními § 119 a § 127 odst. 1 písm. d) ZOK se v podobně nepříznivé situaci octnou též komanditní společnosti při smrti komplementáře.

Mgr. Michal Vrajík

[Dvořák Hager & Partners, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Oasis Florenc
Pobřežní 12
186 00 Praha 8

Tel.: +420 255 706 500

Fax: +420 255 706 550

e-mail: paha@dhplegal.com

[1] To sice hovoří pouze o možnosti vyloučit dědění podílu, judikatura však již v současnosti dospěla k závěru, že jestliže lze přechod podílu zcela vyloučit, lze jej tím spíše i vázat na podmínku. K tomu viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 5. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1080/2011, publikované na www.nsoud.cz.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)